Připomínáme si 81 let od začátku Květnového povstání

5.5.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

Na začátku května si připomínáme výročí všenárodního povstání proti okupantům. Tomuto tématu se Vojenský historický ústav Praha věnuje dlouhodobě. Ve středu 6. května můžete přijít na představení třetího, doplněného a rozšířeného vydání publikace Padli na barikádách. Akce se koná v atriu Armádního muzea Žižkov od 17 hodin.

Dne 5. května 2026 to bude 81 let od okamžiku, kdy velitel československé podzemní armády ve vlasti generál František Slunečko aktivoval Vojenské velitelství Velké Prahy Bartoš generála Karla Kutlvašra a sám se pak v čele velitelství Alex ujal velení povstaleckým jednotkám mimo Prahu.

Bezprostředně poté poručík policie Miloslav Krois se svými muži obsadil předem vyhlédnutý podzemní kryt pražské protiletecké ochranné policie v centru města v Bartolomějské ulici číslo 5. V 11.30 jej převzal podnáčelník štábu Vojenského velitelství Velké Prahy pplk. Emil Horyna a ve 14.30 zde své velitelské stanoviště zaujal zmiňovaný Karel Kutlvašr.

- Přečtěte si v textu historika Jaromíra Marka, jaké byly přípravy Pražského povstání a jak na převzetí vojenského velení reagovali tehdejší politici. Dozvíte se také, jak byl vybaven kryt, který si vojáci vytipovali a jaký druh spojení jim umožňoval.

Vojenský historický ústav Praha každoročně pořádá komentované procházky Po stopách Pražského povstání. Můžete si přečíst reportáž z předloňské vycházky, která účastníky zavedla právě do podzemního protileteckého krytu „Bartoš“:

- Devátá vycházka Po stopách bojů Pražského povstání zavedla účastníky do centra Prahy

Jedna ze zastávek této vycházky byla i u budovy hlavní pošty v Jindřišské ulici, kde průvodce, historik Tomáš Jakl popisoval rozestavení povstaleckých jednotek, které budovu pošty bránily. Hlavní pošta spolu s Meziměstskou telefonní ústřednou na Žižkově poskytovala povstalcům neomezené spojení po celé Praze a současně připravila o spojení okupanty. O budovu pošty probíhaly intenzivní boje, do nichž obě strany nasadily i obrněná vozidla. Zajímavostí je zásobování obklíčené pozice potrubní poštou.

- Detailně o tomto boji psal historik Vojenského historického ústavu Praha PaedDr. Jindřich Marek v článku Květnové povstání 1945: každý bojovník měl svou cenu…

Tématu obětí povstání v Praze se Vojenský historický ústav Praha věnuje dlouhodobě. Výstupy této činnosti jsou i digitální edice primárních pramenů, jako je Evidence obětí Pražského povstání Oblastní kriminální úřadovny Praha1 a Zákresy míst zásahů obětí přístupné on-line. Pokračující výzkum umožnil připravit nové vydání publikace “Padli na barikádách“. **Ve středu 6. května od 17 hodin** bude slavnostně představeno třetí doplněné a rozšířené vydání, které bude na rozdíl od dvou předchozích výhradně v elektronické podobě.

Autoři knihu podstatně rozšířili a zpřesnili, zejména o údaje o místě narození a místech posledního odpočinku evidovaných osob. Vyšlo najevo, že téměř dvě třetiny obětí se narodily mimo Prahu a místa jejich narození jsou rozeseta doslova po celé České republice i v zahraničí. Je zde také poprvé předložen soupis bulharských obětí Pražského povstání v korektní podobě v českém jazyce.

Detailní informace o doplněném vydání publikace “Padli na barikádách“ si můžete přečíst na tomto linku.

Soubor zákresů míst smrtelných zásahů obětí Pražského povstání vznikal od června 1945 minimálně do prosince téhož roku. Jedná se o důležitý pramen k průběhu Českého květnového povstání v Praze, a přeneseně, prostřednictvím existujících pamětních desek padlých, i k architektuře veřejného prostoru v hlavním městě.

Zákresy míst zásahů obětí Pražského povstání

Tento materiál doplnil již dříve zveřejněnou kartotéku, kterou vedla Oblastní kriminální úřadovna Praha – oddělení K II/1:

Prostudujte kartotéku obětí Pražského povstání Oblastní kriminální úřadovny Praha

Na přelomu let 2023 a 2024 připravil Vojenský historický ústav Praha cyklus deseti tematických vycházek, jež poskytly základní přehled o prostorových souřadnicích bitvy o Prahu v květnu 1945. O vycházky byl velký zájem. Připomeňte si je:

- Přečtěte si reportáže z jednotlivých vycházek: Místa bojů Pražského povstání

Prohlédněte si unikátní dobové fotografie ze sbírek VHÚ během povstání v květnu 1945

Už jen do konce tohoto týdne se ještě můžete podívat na výstavu věnovanou také Pražskému povstání. Přenese vás do dramatických dnů konce války v Protektorátu Čechy a Morava.

- přijďte na výstavu 1945 – Voláme všechny Čechy!

- Připomínka začátku pražského povstání v květnu 1945
- Stíhač tanků Hetzer z Pražského povstání
- Připomínka pražského povstání v květnu 1945
- Dvě pamětní desky připomínající oběti Pražského povstání byly navráceny na svá místa v Praze 4
- V Armádním muzeu Žižkov se konala přednáška o obrněných vlacích v Pražském povstání
- Přednáška "Barikády v Pražském povstání" přilákala dvě desítky zájemců
- Detailní pohled na povstaleckého stíhače tanků Hetzer z Pražského povstání
- Barikáda v Nuslích během povstání v květnu 1945
- Květnové povstání 1945: každý bojovník měl svou cenu…
- Výročí "75": unikátní dobové fotografie ze sbírek VHÚ, přímo z pražských ulic během povstání v květnu 1945
- Staroměstská radnice, symbol povstání 1945
- Legionář a účastník povstání, který zemřel rukou SS
- Barikády a stejnokroje Pražského povstání v barvě
- Kapitoly z dějin velení Pražského povstání
- Pražské povstání z května 1945
- Přilby z Českého národního povstání 1945

https://www.vhu.cz/pripominame-si-81-let-od-zacatku-kvetnoveho-povstani